

je uresničil zdaj v polnem obsegu na meni. K prvi nesreči (če smem mirno smrt svoje matere tako imenovati) se je pridružila zdaj še druga, strašnejša. Že šest tednov je preteklo, kar je izgubil J. Š. Bridkost njegove potrte matere in njegovega skrbnega očeta si lahko nekoliko predstavljate, če pomislite na iskreno ljubezen, ki jo je imela posebno njegova mati do njega, in na njeno občutljivo srce. Teh šest tednov — lahko Vam povem — nisem videl te brezupne matere drugačne kot objokane. Ne more si človek misliti kaj bolj žalostnega kot iskreno ljubečo mater v solzé zatopljeno pa od svojih ljubih otrok obdano, ki tudi obupno togujejo za svojim izgubljenim bratom. Naj Vam na kratko povem o tem žalostnem dogodku. V petek zvečer (27. januarija) nam je prišel povedat neki ribič tole: »V Slapah pri Devici Mariji v Polju sem našel utopljenega nekega dijak; voda mi ga je priplavila naproti i. t. d.« Iz opisa smo vedeli takoj, da je Š. Predvčerašnjim navsezgodaj sem se mogel prepričati sam, da je resnica. V imenovani vasi sem ga videl ležati na njivi, ko so ga ravno potegnili iz vode. Spoznal sem ga takoj po njegovi obleki in obutvi, težje pa po obrazu, ker je bil že spačen. Več ne morem opisavati: pregrozno je...« Skrivnostna smrt nadebudnega mladega fanta je pretresla tudi patra Andreja: »O mladost, mladost!« tako piše, »pač je res, kar stari pregovor pravi: Pamet je boljši kot žamet. Njegovim dobrim staršem ne preostane družega kot to, da se vdajo v božjo voljo.« Tončetu pa še dostavlja v drugem listu: »Silno me veseli, da jo vedno stanovitno v enakem koraku naprej mahaš, da dojdeš, kamor Te božja previdnost kliče, in srečno svoj namen dosežeš. Bal sem se namreč — moram reči — da bi Te ne bila mnogovrstna grenka občutila zadrževala v učenju in Te nadlegovala v pazljivosti. Da si vkljub temu vendar zopet 2., me posebno veseli.« Res je: tudi dijakova stanovitnost se preizkusi v ognju bridkosti. Marsikateri dijak pa vrže vesli stran baš tedaj, ko vozi čez vrtince in mimo čerí.

(Nadaljevanje.)

Ksaver Meško:

Iz raja mojih dni.

(Nadaljevanje.)

Na zahodni strani vasi se raztezajo travniki, |lepi, zelenopogrjnjeni mizi slični.

Na teh travnikih smo pasli. Najprijetneje je bilo jeseni, posebno ko smo ob večerih pasli konje. Pri tem smo netili ogenj in pekli koruzo, krompir in kostanje. Tedaj mislo bili deca sama med seboj, ampak so se zbrali ob ognju tudi hlapoi in drugi vaščani. Ob plamtečem ognju, ki je bil kakor veliko žarno oko sredi mračnega večera, so pletli drug za drugim blesteče nitke čudnih pripovedk in pravljic: o bojih s Turki, pesoglavci in Kruci: o čarovnikih in čarovnicah; o zakletih kraljičnah, ki čakajo v podobi ostudne kače, kdaj da pride junák brez strahu in jih reši; o škratu in hudobcu, ki prinaša raznim starim kmetom in starkam denar kar v vreči in

se spušča v podobi goreče žrdi skozi dimnik v hišo; o neizmernih zakladih, skritih v gorah; o kralju Matjažu, ki mu je brada zrastle že sedemkrat okoli mize; kadar se pa ovije mize devetkrat, se kralj zbudi, in z njim se prebudi vsa njegova vojska in prihrumi na dan: tedaj bo za kmeta spet zlati čas, ker kralj Matjaž bo varoval in branil kmeta; dalje neštevilno bajk o duhovih in strahovih. Posebno mnogo jih je znal moj stric kovač. Najčudnejša se mi je zdela tista o pedenj-možu laket-bradi. Takega človeka, ki bi bil visok le pedenj, a bi imel cel laket dolgo brado, si pri vsej fantaziji nisem mogel misliti in nisem.

S sevajočimi očmi in s pridržanim dihom smo poslušali mi dečad. V mladih prsah pa so nam drhtela in koprnela nemirna srca. Kaj, ko bi našli pot v goro Bogatin in tam tiste kadi cekinov! Kaj vse bi mogli kupiti, kakšni gospodje bi bili! Ali, če bi rešili zakleto kraljično in bi postali sami kralji! Ko bi le kdo poznal pot do nje! Nevarna stvar seve je. Gre za glavo. A kdor ničesar ne poizkusi, ničesar ne dobi. Ali, ko bi bilo mogoče priti do kralja Matjaža ter poizkušati, ali bi se dal potegniti njegov ogromni meč iz nožnice. Zakaj, tedaj bi se zbudil kralj z vsemi svojimi vojščaki, še preden mu doraste brada devetkrat okoli mize. In prišel bi na svetli dan, in po svetu bi zavladalo vseboljše in srečnejše življenje. A že v istem hipu, ko smo kovali take smeje in junaške načrte, so nam oči plašno begale v jesensko temo in njen nemi, skoro grozeči molk: ali nam ne strmi iz nje nasproti žareči pogled pesoglavcev, kosmatih enookih ljudožrcev? Ali nas ne motré sovražne, zlovešče oči starke-čarovnice, ki pogleda tako zlobno in strupeno, da človeku kar oledeni kri v žilah, in ne more ne zakričati, ne se geniti in zbežati ter je na milost in nemilost izroččen grozni baburi? Ali pa morda ne prihaja kje doli po cesti mrlič, zavrt v belo plahto, držeč lastno glavo v roki? Malo čudno je sicer to, a kaj je nemogoče mrličem in duhovom?

Tesno smo se stiskali drug k drugemu. Nobeden nas malčkov si ni upal sam v temno noč, kadar je ogenj pojema, in je bilo treba nabrati pod hrasti novo breme šibja.

Ponoči sem seve običajno sanjal o teh čudežih in teh grozotah. In še v sanjah so se mi ježili lasje in me je oblival pot, ko je iztezala brezzoba pehtra-baba po meni suhe svoje roke, s kremplji namesto nohtov na prstih, oborožena z dolgim kuhinjskim nožem, da me zabode brez usmiljenja in mi izpije toplo kri.

A drugi dan smo komaj čakali mraka, da smo spet pojezdili na travnike, zakurili veselo plapolajoč ogenj in iznova poslušali s slastjo in grozo pripovedke bujne ljudske domišljije, ki je deloma zajemala pač iz starega ustnega izročila, deloma pa dobivala hrano iz knjig, mnogo čudežno nitko pa vpletla v pisane zgodbe tudi sama.

Okvir travnikom tik pod hribom je potok, ki goni pod vasjo Brumnov mlin. Majhni potočič, od vseh imenovan kratko »jarek«, ki prihaja gori iz gozdov na vzhodni strani vasi ter teče tik našega dvorišča, se izliva malo pod mlinom v tega večjega. V obeh smo lovili rake z račili in ribe z mre-

žami in na trnke; oboje pa tudi kar z rokami, posebno v plitvem jarku. Seve nas je včasi kak star in odločen boter osmokrak prav občutno vščipnil. A s tem nas niso ugnali in pregnali. Bolj sem se vsaj jaz vedno bal, da primem kdaj namesto raka ali ribe — kačo. Teh sem se od nekdanj silno bal, še huje ko duhov. Zelo prijeten in zanimiv, navadno tudi dokaj bogat je bil lov zvečer pri luči debelih smolnatih trsk. (Nadaljevanje.)

Jožef Vandot:

V zagorskem miru.

(Nadaljevanje.)

In spet se je zatopil v svoje misli. Čisto nič ni bil podoben Pavelču. »Stari je šel,« je zamrmral naposled in pobral napol raztrgano knjižico s tal. »Videl sem ga, kako je rinil po rušju navzdol. Domov je šel in pred nedeljo ga ne bo več na planino. Mir bom imel pred njim... A poba je pustil tukaj. Po kaj le ga je pripeljal na planino? Da bo vohunil za menoj in iztikal po planini... E, poznamo to, poznamo! — Kako me je gledala ta jetika gosposka! Pa še z mojega pógrada me je pogнал, ta slina zelena. Lep oče, da to pusti! Pa ne bo zastonj — ne bo zastonj!«

Olipec se zakrohota in zamahne s pestjo. — »A lepo se ga je oklenil Pavelč okrog vratu! — A Pavelč je cepec. Pavelč bi se oklenil tudi divjega mačka. A mene — ne. Ne boš me prevaral, gozdar! O, le čakaj! Čuval se bom in bom še stokrat bolj oprezen. Nisem čital zastonj teh-le modrih knjig. Naučil sem se iz njih pameti in prekanjenosti. Zato te pa preslepim prav gotovo, gospod gozdar, in zaorjem s tvojim ljubim sinkom tudi. Le počakaj!«

Olipec je vstal in potisnil knjižico za srajco. Smuknil je v rušje. Plazil se je po peščeni strmini, da mu je znoj kapal z obraza. A Olipec se ni menil za to. Hitrejše, vedno hitrejše je spel med žarečim peščevjem in se je bližal skalovju, ki se je dvigalo gori nad peščevjem. Ves zasopel in znojen je došel naposled gor. Splazil se je na skalovje in je zlezal v ozko poč, iz katere je rastel nizek, napol suh borovec. Olipec je počenil za tisti borovec. Kakor mačka je pogledal okrog sebe in si obrisal potni obraz z rokavom. Nato je pa dvignil težak kamen, ki je bil prislonjen k gladki steni. Z roko je segel v ozko luknjo in je pričel iz nje grabiti pesek in suho listje. Naposled je izvlekel iz luknje majhno, iz debelega lesa zbito skrinjico. Pogledal je na vse strani. A ker ni videl nikogar, je spet počenil. Odprl je skrinjico in je vzel iz nje zmečkan papir. Potresel je skrinjico narahlo, in zazvenelo je prijetno in srebrno.

»To je moj!« se je posmejal. Oči so mu zažarele v veliki radosti, ko je gledal v odprto skrinjico. Z roko je pričel božati goldinarje in krone, ki